

Správy	2
Rozhlas, Správy, 28. 10. 2022, 1:00	
Správy zo západného Slovenska	3
Rozhlas, Správy zo západného Slovenska, 28. 10. 2022, 10:00	
Rádiožurnál	4
Rozhlas, Rádiožurnál, 28. 10. 2022, 12:00	
Rádiožurnál RTVS	5
Rozhlas, Rádiožurnál RTVS, 28. 10. 2022, 12:00	
Pravidlá volebného moratória je častokrát ťažké vymôcť	6
Rozhlas, Rádiožurnál o 12:00, 28. 10. 2022, 12:01	
Je moratórium prežitkom?	8
Online, spravvy.rtvsk.sk, 28. 10. 2022, 13:31	
Program národnostno-etnického vysielania Rádia Patria	9
Rozhlas, Program národnostno-etnického vysielania Rádia Patria, 28. 10. 2022, 18:15	
Program národnostno-etnického vysielania Rádia Patria	10
Rozhlas, Program národnostno-etnického vysielania Rádia Patria, 28. 10. 2022, 18:15	
Kellenek a külföldi orvostanhallgatók	11
Tlač, Új Szó, 29. 10. 2022	
Top lekárka Ľudmila Podracká: Vysoký krvný tlak u detí je už každodenná diagnóza, tak ako u dospelých ľudí	13
Online, mediweb.hnonline.sk, 29. 10. 2022, 7:00	
V prípade Košického a Prešovského kraja získali súčasní župani vyššiu podporu ako pred piatimi rokmi	17
Rozhlas, Rádiožurnál o 18:00, 30. 10. 2022, 18:10	

Správy [↗](#)

📅 28. 10. 2022, 1:00, Relácia: **Správy**, Stanica: **Rádio Slovensko**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **33 387 GRP**; **0,74 OTS**; **0,01 AVE**; **2124 Eur**

[strojový prepis] ... *volebného moratória, povedal v relácii z prvej ruky právnik Marek to - Univerzity Komenského v Bratislave. Takže jedno z riešení je buď pravidlá nastaviť lepšie a druhé riešenie tie pravidlá úplne vypustiť a nechať to na nejakú voľnú súťaž až do tej poslednej chvíle. Ale teda obávam sa, ako by to potom dopadlo. Súhlasil aj Tomáš Majerčík z **univerzity Pavla Jozefa...***

Správy zo západného Slovenska [↗](#)

28. 10. 2022, 10:00, Relácia: **Správy zo západného Slovenska**, Stanica: **Rádio Regina (západ)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**
Dosah: 11 836 GRP: 0,26 OTS: 0,00 AVE: 1253 Eur

[strojový prepis] ... *tie pravidlá úplne vypustiť a nechať to na nejakú voľnú súťaž až do tej poslednej chvíle. Ale teda obávam sa, ako by to potom dopadlo. Súhlasil aj Tomáš Majerčík z **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Tvrdí, že v situácii, keď je politická kultúra na nízkej úrovni, je potrebná podrobnejšia legislatívna úprava. Právnicki navyše dopĺňajú, že situáciu...*

Rádiožurnál

📅 28. 10. 2022, 12:00, Relácia: **Rádiožurnál**, Stanica: **Rádio Regina (západ)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia**

Slovenska, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **11 836 GRP: 0,26 OTS: 0,00 AVE: 7217 Eur**

[strojový prepis] ... *Tomáš Majerčík z **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Problémy aj napríklad, čo bolo v posledných komunálnych voľbách, keď starosta obce chcel, aby ľudia išli voliť, bola starostka v obci a v rozhlase vyzvala ľudí, aby išli voliť, ale žiaľ, aj ona kandidovala. V tomto prípade Ústavný súd rozhodol o zopakovaní volieb. Nerozhoduje totiž len o porušení...*

Rádiožurnál RTVS [↗](#)

📺 28. 10. 2022, 12:00, Relácia: **Rádiožurnál RTVS**, Stanica: **Rádio Regina (stred)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia**

Slovenska, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Ďalšie zdroje: **Rádiožurnál**

Dosah: **23 672 GRP**; **0,53 OTS**; **0,01 AVE**; **14393 Eur**

[strojový prepis] ... **Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Problémy aj napríklad čo bol v posledných komunálnych voľbách, keď starosta obce chcel, aby ľudia prišli voliť. Bola to starostka v obci a v rozhlase vyzvali ľudí, aby išli voliť, ale žiaľ, aj ona kandidovala. V tomto prípade Ústavný súd rozhodol o zopakovaní volieb. Nerozhoduje totiž len o porušení zákona, ale aj o tom, či...

Pravidlá volebného moratória je častokrát ťažké vymôcť 🔗

📅 28. 10. 2022, 12:01, Relácia: **Rádiožurnál o 12:00**, Stanica: **Rádio Slovensko**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia**

Slovenska, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: **33 387 GRP: 0,74 OTS: 0,01 AVE: 2506 Eur**

Juraj MIKULA, moderátor

Pravidlá volebného moratória je častokrát ťažké vymôcť a to najmä v dobe sociálnych sietí zhodujú sa právnici. Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán však aj v minulosti podnety na porušenie moratória overovala s Facebookom či Googlom. Častokrát sa podania ukázali ako neopodstatnené. Tie aktuálne začne riešiť zajtra. Pokutu môže uložiť až neskôr po vykonaní volieb.

Karolína LACOVÁ, redaktorka

Vhadzovanie letákov do schránky, platená reklama či zverejňovanie prieskumov to všetko má na 48 hodín stopku. Pokračuje právnik Tomáš Majerčák z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

Tomáš MAJERČÁK, právnik

Problém je aj napríklad, čo bol v posledných komunálnych voľbách, keď starosta obce chcel aby ľudia prišli voliť. Bola tam starostka v obci a v rozhlase vyzývala ľudí, aby išli voliť. Ale žiaľ aj ona kandidovala.

Karolína LACOVÁ, redaktorka

V tomto prípade Ústavný súd rozhodol o zopakovaní volieb. Nerozhoduje totiž len o porušení zákona, ale aj o tom či mohlo ovplyvniť volebný výsledok. Delikty alebo priestupky a pokuty za ne rieši Štátna komisia pre voľby a niektoré okresné úrady. Právnik Marek Domin z Univerzity Komenského v Bratislave hovorí, že v praxi sú problémy aj pri reklamách na autách, billboardoch či svetelných tabuliach.

Marek DOMIN, právnik

Zákon na to vyslovene nemyslí, tak všetko sú to len nejaké interpretácie toho zákona či už Ústavným súdom alebo Štátnou komisiou pre voľby.

Karolína LACOVÁ, redaktorka

Moratórium sa podľa neho môže javiť ako prežitok, keďže situáciu komplikujú sociálne siete.

Marek DOMIN, právnik

Takže jedno z riešení je buď tie pravidlá nastaviť lepšie a druhé riešenie, tie pravidla úplne vypustiť a nechať to na nejakú voľnú súťaž až do tej poslednej chvíle, ale teda obávam sa ako by to potom dopadlo.

Karolína LACOVÁ, redaktorka

Tomáš Majerčák dodáva, že vzhľadom na nízku politickú kultúru je podrobnejšia legislatíva potrebná.

Tomáš MAJERČÁK, právnik

Sociálne siete a v súčasnosti tá elektronizácia je na inom stupni než to volebné moratórium, ktoré bolo pôvodne zavedené. Neskôr sa od toho upúšťalo a v súčasnosti neviem, prečo to zákonodarcu v roku 2014 vôbec naspäť dal, vlastne upravil. Lebo do 2014 skôr tá tendencia bola skôr celkom zrušiť to volebné moratórium.

Karolína LACOVÁ, redaktorka

Eva Chmelová, šéfka odboru volieb referenda a politických strán ministerstva vnútra hovorí, že podania už prichádzajú. Štátna komisia bude rozhodovať o ďalšom postupe zajtra.

Eva CHMELOVÁ, šéfka odboru volieb referenda a politických strán ministerstva vnútra

Oslovíte Facebook koľkokrát, aj v minulosti Štátna komisia komunikovala s Facebookom, s Googlom. So zástupcami, ktorí sú určení pre nás, pre Slovenskú republiku. Takže ja by som nepovedala, že to nie je neoveriteľné, ja by som povedala z veľkej miery je to overiteľné, ale z veľkej miery tie podania nie sú opodstatnené veľakrát.

Karolína LACOVÁ, redaktorka

Moratórium má vytvoriť rovnaký prístup všetkým subjektom , aj pokoj pre rozhodovanie voliča. Európskym štandardom je, že trvá 1-2 dni. Česko ho napríklad vypustilo úplne. Karolína Lacová, RTVS.

Je moratórium prežitkom? [🔗](#)

📅 28. 10. 2022, 13:31, Zdroj: [spravy.rtvs.sk](#) [🔗](#), Vydavateľ: Rozhlas a televízia Slovenska, Autor: Michaela Hlaváčová, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**
Dosah: 31 924 GRP: 0,71 OTS: 0,01 AVE: 921 Eur

Jeho pravidlá je často ťažké vymôcť.

28. 10. 2022 13:31:29

Ilustračná snímka volebných urien v komunálnych voľbách a voľbách do VÚC 2022.

Foto: Ministerstvo vnútra SR

Pravidlá volebného moratória je často ťažké vymôcť, a to najmä v dobe sociálnych sietí, zhodujú sa právnici. Štátna komisia pre voľby a kontrolu financovania politických strán však aj v minulosti podnety na porušenie moratória overovala s Facebookom či Googlom, často sa podania ukázali ako neopodstatnené. Tie aktuálne začne riešiť v sobotu (29. 10.). Pokutu môže uložiť až neskôr, po vykonaní volieb.

Téme sa v Rádiožurnále na Rádiu Slovensko venovala redaktorka RTVS Karolína Lacová.

Vhadzovanie letákov do schránky, platená reklama či zverejňovanie prieskumov. To všetko má na 48 hodín stopku.

„Problém je, napríklad sa vyskytol aj v posledných komunálnych voľbách, keď starostka obce v rozhlase vyzvala ľudí, aby išli voliť, ale, žiaľ, aj ona kandidovala,“ ozrejmil právnik Tomáš Majerčák z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**..

V tomto prípade Ústavný súd rozhodol o zopakovaní volieb. Nerozhoduje totiž len o porušení zákona, ale aj o tom či mohlo ovplyvniť volebný výsledok. Delikty alebo priestupky a pokuty za ne rieši štátna komisia pre voľby a niektoré okresné úrady.

Problémy pri reklamách

Právnik Marek Domin z Univerzity Komenského v Bratislave hovorí, že v praxi sú problémy aj pri reklamách na autách, billboardoch či svetelných tabuliach.

„Zákon na to vyslovene nemyslí, všetko sú to len nejaké interpretácie toho zákona. Či už Ústavným súdom alebo štátnou komisiou pre voľby,“ vysvetlil.

Moratórium sa podľa neho môže javiť ako prežitok, keďže situáciu komplikujú sociálne siete.

„Jedno z riešení je pravidlá nastaviť lepšie. Druhé riešenie je pravidlá úplne vypustiť a nechať to na voľnú súťaž až do poslednej chvíle. Ale obávam sa, ako by to potom dopadlo,“ povedal.

Tomáš Majerčák dodal, že vzhľadom na nízku politickú kultúru treba podrobnejšiu legislatívu.

„V súčasnosti je elektronizácia na inom stupni než to volebné moratórium, ktoré bolo pôvodne zavedené. Neskôr sa od toho upúšťalo. A neviem, prečo to zákonodarca v roku 2014 znova upravil. Lebo do roku 2014 bola skôr tendencia celkom zrušiť volebné moratórium,“ informoval.

Súvisiaci článok Volebné moratórium sa začne o polnoci na 27. oktobra

Eva Chmelová šéfka Odboru volieb, referenda a politických strán ministerstva vnútra povedala, že podania už prichádzajú, štátna komisia bude rozhodovať o ďalšom postupe v sobotu.

„Osobitne (ide o) facebook. Koľkokrát, aj v minulosti štátna komisia komunikovala s facebookom, googlom, so zástupcami určenými pre Slovenskú republiku. Takže by som nepovedala, že to nie je overiteľné. Z veľkej miery to je overiteľné, ale z veľkej miery podania nie sú opodstatnené,“ vysvetlila.

Moratórium má vytvoriť rovnaký prístup všetkým subjektom, aj pokoj pre rozhodovanie voliča. Európskym štandardom je, že trvá jeden – dva dni, Česko ho napríklad vypustilo úplne.

Autor: Michaela Hlaváčová

Program národnostno-etnického vysielania Rádia Patria [↗](#)

28. 10. 2022, 18:15, Relácia: **Program národnostno-etnického vysielania Rádia Patria**, Stanica: **Rádio Regina (západ)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**
Dosah: 11 836 GRP: 0,26 OTS: 0,00 AVE: 17352 Eur

[strojový prepis] ... *krajov starosti učí. Poslanci už toto je volebné moratórium. Či je správne jeho nastavenia 48 hodín pred voľbami? Na to sa proste v Dávid Baláž tak doc. politológii z Filozofickej fakulty **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** Alexandra on frak. A tak podstate ide o 48 hodín, keď sa nemôžu zverejňovať post, nejaké prieskumy, ankety a zároveň aj kandidujúci...*

Program národnostno-etnického vysielania Rádia Patria [↗](#)

☐ 28. 10. 2022, 18:15, Relácia: **Program národnostno-etnického vysielania Rádia Patria**, Stanica: **Rádio Regina (stred)**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**
Dosah: 11 836 GRP: 0,26 OTS: 0,00 AVE: 17346 Eur

[strojový prepis] ..., poslanci ju však toto je volebné moratórium, či je správne jeho nastavenia 48 hodín pred voľbami? Na to sa prosto v Dávid Baláž tak doc. politológii z Filozofickej fakulty **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** Alexandra Onufer. Ak tak v podstate ide o 48 hodín, keď sa nemôžu zverejňovať povedzme aké prieskumy, ankety a zároveň aj kandidujúci, či už v starom...

Kellenek a külföldi orvostanhallgatók

29. 10. 2022, Zdroj: Új Szó, Strana: 2, Vydavateľ: DUEL - PRESS, s.r.o., Autor: Nagy Roland, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Fakulta a ústav
UPJŠ, Kľúčové slová: Daniel Pell

Dosah: 238 800 GRP: 5,31 OTS: 0,05 AVE: 2296 Eur

Kellenek a külföldi orvostanhallgatók

Rubrika: KÖZÉLET

Az orvostanhallgatók elégedetlenek a kormány azon javaslatával, hogy a szlovákiai egyetemek több hazai hallgatót vegyenek fel. Szerintük az intézkedés nem éri el a célját, vagyis nem segít az egészségügyben uralkodó munkaerőhiány enyhítésében. Felkerestük az orvosi karok dékánjait is, akik úgy nyilatkoztak, nem engedhetik meg maguknak, hogy ne vegyenek fel külföldi hallgatókat.

Pozsony.

Nemrégiben lapunk is beszámolt Igor Matovič pénzügyminiszter, Vladimír Lengvarský egészségügyi miniszter és Ján Horecký oktatási miniszter javaslatáról, amelynek köszönhetően jövőre akár 500-zal több szlovákiai orvostanhallgató is tanulhatna a hazai egyetemeken. Szlovákiában jelenleg 4 orvosi kar működik, kettő Pozsonyban, egy Turócszentmártonban, egy pedig Kassán. Matovič elmondása szerint ezeken az egyetemeken évente mintegy 1100 hallgató szerez diplomát. Közülük 700-an hazai diákok, 400-an pedig külföldiek. Az orvosi egyetemek azért vesznek fel ennyi külföldi hallgatót, mert ez pénzügyi szempontból jóval kifizetődőbb számukra. Matovič közölte, az orvosi karok számára minden egyes külföldi diák körülbelül 4000 eurós többletbevételt jelent. A pénzügyminiszter szerint ez rendben is van, a probléma viszont ott kezdődik, hogy ezek a hallgatók szinte kivétel nélkül más országokban telepednek le, nem nálunk kezdenek el dolgozni. Ehhez képest a felmérések azt mutatják, hogy a hazai orvostanhallgatók mintegy 83 százaléka Szlovákiában marad. Matovič úgy véli, nincs értelme annak, hogy más országoknak képezzünk orvosokat a szlovákiai egyetemeken, főként a jelenlegi helyzetben, amikor a hazai egészségügy rendkívüli orvoshiánnyal küszködik. Ezért előállt egy javaslat, amelynek értelmében az állam átfizetné a külföldi diákok után kapott pluszpénzt az egyetemeknek, hogy minél több hazai hallgatót vegyenek fel. Vladimír Lengvarský továbbá elmondta, egyeztetett az orvosi karok dékánjaival, akik azt mondták, képesek annyival növelni a kapacitásaikat, hogy a négy egyetemre összesen 100 hallgatóval többet vehessenek fel. Így a jövő tanévet összesen mintegy 1200 orvostanhallgató kezdheti meg, és Matovičék azt szeretnék, ha közülük minél többen hazai diákok lennének.

Kellenek a külföldiek

Felkerestük Daniel Pellát, a kassai Pavol Jozef Šafárik Egyetem Orvostudományi Karának dékánját, és megkérdeztük, mit gondolt Matovičék ötletéről. Pella hangsúlyozta, a szlovákiai egyetemeknek több szempontból is szüksége van a külföldi hallgatókra, így ha jövőre több hazai diákot is vesznek fel, nem fogják automatikusan csökkenteni a külföldiek számát. Az egyik szempont a már említett pénzügyi aspektus. „Minden értelmes közigazdász több finanszírozási forrást keres, nem pedig egyetlen forrásra támaszkodik” – közölte a dékán. Továbbá megjegyezte, azt feltételezik, hogy a hallgatói létszám növelésének igénye nem feltétlenül lesz hosszú távú, így nem engedhetik meg maguknak, hogy a külföldi hallgatók a jövőben elveszítsék az érdeklődést az egyetem iránt.

Pella szerint azonban nemcsak a pénzről van szó, a külföldi hallgatók hiánya miatt ugyanis romlana az egyetem megítélése, és jelentősen visszaesnének az európai intézmények listáján. „A szlovákiai és a külföldi hallgatók a karunkon egységet alkotnak, a jó arányuknak köszönhetően az intézményünk magasabb helyezéseket ér el a különféle rangsorokban” – mondta a dékán.

Juraj Šteňo, a pozsonyi Comenius Egyetem Orvosi Karának dékánja lapunknak szintén megerősítette, hogy a külföldi diákok meglete presztízs kérdésként számít, nemcsak a szlovákiai, hanem minden más egyetem számára. Egyúttal hozzátette, az orvosi karok olyan állapotban vannak, hogy a külföldi önköltséges hallgatók nélkül gazdaságilag összeomlanának.

Finanszírozási kérdések

Pella továbbá azt is kiemelte, a megemelt létszám természetesen jelentős többletkiadást jelent az egyetemek számára, amit mindenképpen fedeznie kellene az államnak. Az eddigi tapasztalatok alapján viszont óvatosan viszonyulnak a kormány ígéreteihez, hiszen korábban már folytattak tárgyalást az egészségügyi és az oktatási tárccával, és ezek nem is vezettek eredményre. „Az új hallgatók utáni támogatásra eddig mindig egy időkorlát vonatkozott, és korántsem fedezte a teljes hatéves tanulmányokat” – tette hozzá a dékán.

Legutóbb még a Peter Pellegrini által vezetett kormány rendelte el, hogy az egyetemek több orvostanhallgatót vegyenek fel. 2020 januárjában a Hlas elnöke akkor még miniszterelnökként az orvosi karok dékánjaival együtt jelentette be, hogy az eredeti tervekhez képest 250-nel több diák kezdi meg a következő tanévet, és a megemelkedett költségeket pedig az államnak kellett volna fedeznie. Az egyetemek képviselői viszont arra panaszkodtak, hogy az állam által elkülönített források mindössze egyetlen tanévet fedeztek.

Pellegrini ennek ellenére úgy értékeli a jelenlegi helyzetet, hogy Matovič lemásolta a korábbi javaslatát. „Igor Matovič csakis annak köszönhetően fejezhetette be az egyetemi tanulmányait, hogy megírta mással a diplomamunkáját. Most pedig lemásolta Peter Pellegrini programját. Matovič végre megértette, hogy új orvosokat kell kinevelnünk. Kár, hogy elvesztegettünk három évet” – üzent a Hlas sajtósztálya.

Matovičiek viszont azt ígérik, hogy az állam nemcsak jövőre, hanem évről évre pótolni fogja azt a forráshiányt, amit a külföldi hallgatók esetleges kiesése jelentene az egyetemeknek. Ha a javaslatot megszavazza a parlament, akkor az egészségügyi minisztérium egy memorandum aláírásával garantálná, hogy évek múlva is legyenek elkülönítve az anyagi források.

Szélesebb körű reform

Pella rámutatott, hogy a létszám megnövelésével az oktatás feltételeinek minőségét is javítani kellene. Figyelembe kell venni például az előadóteremk számát és méretét, a munkahelyek technikai felszereltségét vagy az oktatók számát. Ami az utóbbi szempontot illeti, Pella kiemelte, ha a szlovák egyetemeket versenyképesé akarják tenni, akkor vonzóbb bérfeltételeket kellene kínálni a tanárok számára, beleértve a külföldi oktatókat is. A felszereléssel kapcsolatban pedig azt a központot említette, amely szimulátorok segítségével, a virtuális valóságot felhasználva mutatja meg a hallgatóknak, hogyan kell elvégezni a különféle beavatkozásokat. A kassai egyetem tavaly nyitotta meg ezt a központot, és Pella szerint kiváló segítséget nyújt mind az elméleti, mind a gyakorlati tudás elsajátításában, de ha még több diákot akarnak felvenni, akkor ennek a kapacitásait is bővíteni kellene, ami további pénzbe kerül.

Šteňo megjegyezte, az orvosi karok megfelelő finanszírozása mellett az is nagyon fontos lenne, hogy az úgynevezett klinika tantárgyak oktatásához is megteremtsék a megfelelő feltételeket. Továbbá rámutatott, nem elég növelni az orvostanhallgatók létszámát, azzal kapcsolatban is intézkedni kell, hogy nem menjenek annyian külföldre tanulni. Ami Pozsonyt illeti, szükség lenne a már említett klinikai oktatás fellendítésére, ehhez pedig már el kellene kezdeni felépíteni a Rázsochy városrésze tervezett egyetemi kórházat.

Juraj Šteňo és Daniel Pella egyetért abban, hogy a szlovákiai egyetemeknek szüksége van a külföldi diákokra, nemcsak anyagi okokból, hanem az orvosi karok presztízsének növeléséért is

(Fotó: TASR)

Autor: NAGY ROLAND

Top lekárka Ľudmila Podracká: Vysoký krvný tlak u detí je už každodenná diagnóza, tak ako u dospelých ľudí

29. 10. 2022, 7:00, Zdroj: [mediweb.hnonline.sk](https://www.mediweb.hnonline.sk), Vydavateľ: MAFRA Slovakia, a.s., Autor: Katarína Lovasová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 1 472 GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 255 Eur

Čo si pamätám, na chirurgii pracovalo 95 percent mužov. A dnes? My skúšame na štátniciach v 6. ročníku, kde z celkového počtu medikov je približne 30 percent mužov. Je zaujímavé, že u zahraničných študentov je tento pomer opačný, hovorí prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc., prednostka Detskej kliniky LF UK a Národného ústavu detských chorôb, ktorá sa stala TOP lekárkou za rok 2022 v odbore nefrológia.

Prečo vás zlákala medicína?

Vždy som mala pocit, že chcem pomáhať ľuďom, a istý stimul pochádza aj z detstva. Môj otec zomrel veľmi mladý, mal 39 rokov, ja som vtedy mala 11 rokov, mám ešte dvoch mladších súrodencov, najmladší mal len 4 roky. Mama s nami ostala sama a ja som vtedy mala potrebu nejako ochraňovať blízkych. Navyše, otcov brat bol lekár.

Chceli ste byť od začiatku pediatričkou?

Skôr som chcela ísť na interné, ale v tom čase bolo veľmi ťažké dostať sa na internú kliniku. Páčilo sa mi však viac odborov, napríklad neurológia, infekčné alebo psychiatria. Medicína je taká rozsiahla, že každý si vie nájsť svoje.

Ako vyzeralo vaše štúdium medicíny?

Medicína ma celkovo bavila, a stále aj baví. Teším sa do práce, lebo na klinike sa vždy deje niečo zaujímavé. Odídete v piatok a už v pondelok vás čakajú iné klinické prípady. Každý deň vidíme zaujímavého pacienta, človek sa ozaj nenudí. Naša práca pripomína až prácu detektíva, skúmate, čo sa za príznakmi skrýva, musíte sa rýchlo a správne rozhodnúť. Klinická úvaha je veľmi dôležitá aj teraz, keď sa vyvíjajú rôzne možnosti liečby. V medicíne som zažila mnoho prelomových objavov a neustále prebieha pokrok.

Sú rýchlejšie pokroky v pediatrii alebo v medicíne pre dospelých?

V oboch oblastiach medicíny. Nevedela by som ani povedať, ktorý odbor je stacionárny. Svojho času som si myslela, že v histológii alebo anatómii už bolo všetko objavené, ale nie je to tak, aj v týchto odboroch prebieha extenzívny vývoj. Každý medicínsky odbor sa vyvíja, ovplyvňujú sa navzájom, a to je úžasné.

Mali ste aj vy ako študentka medicíny klasický syndróm medikov – o čom sa učím, tú diagnózu mám?

Trocha áno, dokonca aj pri štúdiu psychiatrie, tak ako všetci ostatní:-). Navyše, v lete po 4. ročníku sa mi narodil syn, takže výučbu pediatrie som praktizovala aj na svojom dieťati.

Spomínate si na svoj prvý deň v práci?

Áno. Po promócií som nastúpila na detskú kliniku LF **UPJŠ** v Košiciach, ale v tom čase sa rozsiahlo rekonštruovali a modernizovali nové priestory, tak sme začali cirkuláciou na novorodeneckom oddelení nemocnice v Šaci u pána primára Prekopa, ktorý bol dlhoročným primárom detskej kliniky a patrila k najlepším klinickým pediaterom.

Ako nás učil vzťah k dieťaťu, to bolo úžasné. Mala som obrovské šťastie na učiteľov – profesorka Pavkovčeková, profesor Šašinka a celý rad ďalších. Pre lekára je veľmi dobré, ak sa má od koho učiť, lebo napriek akýmkoľvek moderným technikám, klinická skúsenosť je neprenosná a všetko si musíte odžiť na vlastnej koži. Mojim študentom zvyknem hovoriť: kto chce byť dobrý huslista, nestačí mu počúvať husľový koncert.

A čo váš prvý pacient, pamätáte si naňho?

Na prvého konkrétneho pacienta ani veľmi nie, ale veľmi živo mám v pamäti moju prvú službu. Po troch mesiacoch sme boli postavení do pohotovostných služieb v hlavnej príjmovej ambulancii Krajskej detskej nemocnice. V príslužbe bol niektorý z primárov oddelení, ale konzultovalo sa naozaj len v najnevyhnutnejšom prípade.

Mladí elévi slúžili nielen príjmovú ambulanciu, ale mali na starosti aj všetkých šesť oddelení Krajskej detskej nemocnice vrátane nedorozvojeného oddelenia. Mala som pred tým obrovský rešpekt, tak som uprosila manžela, aby slúžil so mnou. Bol tiež lekár, internista, v tom čase už aj atestovaný.

A na tú „trmu-vmu“ nikdy nezabudnem, bola to naozaj tvrdá lekcija medicíny. Do prvej nočnej služby mi prišiel krvácajúci hemofilik.

Zobudila som manžela a prípad sme riešili spoločne. Avšak o tri hodiny neskôr, bolo už dávno po polnoci, prišlo 8-ročné dievčatko s hemofiáliou! Neuveriteľné! Opäť som zalarmovala manžela, že máme ďalšiu hemofiáliu. Odvtedy som hemofiáliu v službe za celých 40 rokov

už nemala.

Áno, bola to pamätná služba a ešte dlho sa to medzi kolegami tradovalo. To je tá mladá lekárka, čo vychytala v prvej nočnej dvoch akútnych hemofilikov, a z toho jedno dievča, čo je extrémna rarita.

Ako ste sa nakoniec dostali k nefrológii?

Nefrológia sa mi vždy páčila. Veľkým stimulom bolo súťaživé akademické a pracovné prostredie na vtedajšej Detskej klinike LF **UPJŠ**, ktorá sa historicky odborne profilovala na problematiku detskej nefrológie a dosahovala prioritné výsledky nielen v rámci Československa, ale aj Európy. Fascinovalo ma, ako úžasne obličky fungujú, a vedecký rozvoj v nefrológii, ktorý ďaleko predbiehal iné medicínske odbory.

Nefrológia ako prvá začala s aplikáciou matematiky v medicíne, umelá oblička bola prvá vyvinutá metóda nahrádzajúca funkciu orgánu, obličky boli prvým transplantovaným orgánom u človeka, v 90. rokoch zažívala nefrológia éru prevratnej liečby. Ostatných 10 rokov sme síce v porovnaní s ostatnými odborními stagnovali, najmä s biologickou liečbou, ale už to znovu dobiehame. Obrovský pokrok priniesla genetika, ktorá zásadným spôsobom posunula diagnostiku nefropatií a otvorila cestu pre kauzálnu liečbu.

Aké skúsenosti máte s medikmi? Mnohí sa sťažujú, že na praxi sa k žiadnej praxi ani nedostanú.

Na Detskej klinike LF UK a NÚDCH v Bratislave máme extenzívnu klinickú pregraduálnu výučbu. Hlavný problém je v neúmerom kvante študentov. Počas semestra na našej klinike stázuje denne 50 až 80 medikov! K tomu treba pripočítať v priemere 50 hospitalizovaných detí, pričom prevažná väčšina z nich je hospitalizovaná s rodičom, a tak je tu ako v úli.

Nie je výnimkou, že denne sa premelie na našom pracovisku aj 200 ľudí. V oblasti pedagogickej výučby patrí Detská klinika LF UK a NÚDCH k najprogressívnejším klinickým pracoviskám. Medzi prvými sme zaviedli inovatívne moderné formy medicínskeho vzdelávania, avšak počet učiteľov na počet medikov a pacientov či priestorové možnosti sú výrazne poddimenzované.

A s mladými lekármi? Na jednej strane sa stále sťažujú, že ich starší kolegovia nepúšťajú k žiadnej väčšej operatívnej, no tí starší im zase vyčítajú, že nemajú taký záujem učiť sa nové veci.

Kontinuita na pracoviskách, samozrejme, musí byť. Medicína je vždy tímová práca. Ale inak to funguje v chirurgii na operačnej sále a inak v internistických odboroch, kde sa diagnostika a liečba pacienta diskutuje na vizitách. Medicína je v ostatných rokoch značne feminizovaná.

Čo si pamätám, na chirurgii pracovalo 95 percent mužov. A dnes? My skúšame na štátniciach v 6. ročníku, kde z celkového počtu medikov je približne 30 percent mužov. Je zaujímavé, že u zahraničných študentov je tento pomer opačný. Absolventi rýchlo zistia, že klinická prax je iná ako štúdium z kníh. Zaskočí ich priamy kontakt s pacientom, zodpovednosť za rozhodnutie pri určení diagnózy a liečby.

Pri získavaní praktických skúseností a zručností je dôležité, ak sa môžu oprieť o skúseného lekára, požiadať o radu či priamo ho sledovať pri práci, operácii. Ak starší lekári cítia rešpekt, isto ocenia mladých, ktorí majú aktívny záujem a nadšenie pre medicínu. Rovnako ako učiteľ ocení talentovaného chytrého žiaka.

Zriadili ste prvé detské dialyzačné stredisko na Slovensku a zásadným spôsobom sa pričínili k vzniku a rozvoju pediatrického transplantáčného programu obličiek na Slovensku. Bolo to náročné?

Bola to obrovská výzva! Bolo to náročné z medicínskej aj administratívnej stránky. Problematika renálneho zlyhania u detí je úplne iná ako u dospelých a bolo sa to treba učiť.

Veľmi mi pomohli zahraničné stáže, okrem Motola som absolvovala viaceré pracovné pobyty na špičkových zahraničných pracoviskách zameraných na detskú dialýzu a transplantácie a mojou úlohou bolo preniesť získané vedomosti k nám, čo sa, myslím si, podarilo. Išlo najmä o liečbu progresívnych foriem glomerulonefritíd a renálneho zlyhania u detí, či už dialýzou alebo transplantáciou.

Nemali ste chuť tam ostať? Najmä keď ste videli tie pracovné podmienky, ktoré tam lekári majú.

Aj som nad tým rozmýšľala, ale v USA treba medicínske vzdelanie nostrifikovať. Dnes už v krajinách Európskej únie akceptujú diplom z našich lekárskech fakúlt.

Po revolúcii sa mi zdalo, že som na to už stará, o čom dnes, samozrejme, viem, že je to nezmysel, pretože keď máte 35 rokov, všeličo stihnete. Mala som obavy, dvaja lekári, dve deti a žiadne zázemie. Videla som, akí sú fantastickí, extrémne veľa pracujú a majú rozsiahle vedomosti. To akoby ste z druhej ligy išli do tímu s majstrami sveta.

Spolupodíeľali ste sa tiež na úspešnej transplantácii viac ako 70 transplantovaných detí a tiež na prvej preemptívnej transplantácii dieťaťa na Slovensku. Zúčastnili ste sa aj priamo na zákroku?

Úspešná transplantácia je výsledkom zohratej tímovej spolupráce viacerých odborníkov. Orgán transplantuje transplantачný chirurg, ja ako transplantачný nefrológ som pri operácii pozorovateľ a riešim na sále indikáciu imunosupresívnej a podpornej liečby.

Mojou úlohou je zabezpečiť komplexnú predtransplantačnú prípravu a longitudinálny posttransplantačný manažment. Prežívanie štepov u našich detí je porovnateľné so zahraničím. V zahraničí je aktívnejší program živého darcovstva u detí a často sa vykonávajú preemptívne transplantácie.

Ako dlho čakajú deti na darovanú obličku? Sú darcami väčšinou príbuzní?

To sa počas rokov menilo. Je výborné, ak je darca z príbuzenstva. Aj sa o to snažíme, ale sú niektoré ochorenia obličiek, pri ktorých to nie je možné. Minulý rok sme transplantovali dievčatko, ktoré čakalo na obličku len štyri mesiace, ale sú pacienti, ktorí sú v programe aj niekoľko rokov. Pre deti platia prísne imunologické kritériá, ktoré darca, resp. darcovská oblička musí spĺňať.

Spomínate si na prvé dieťa, ktorému ste transplantovali obličku?

Pamätám si na všetky deti, ktoré sme transplantovali. Ide o chronických pacientov, o ktorých sa roky pravidelne staráme, preto sa vytvárajú blízke, takmer až rodinné vzťahy. Cesta k transplantácii je pre dieťa aj rodičov zložitá, často nesmierne bolestivá a s každým jedným dieťaťom ju prechádzame spolu. No stojí za to!

Po úspešnej transplantácii už je cesta víťazná, po ktorej sa kráča veselšie. Mám pacientov transplantovaných v detstve, ktorí majú funkčnú obličku už viac ako 20 rokov. Veď na Slovensku sa transplantuje už 50 rokov. V začiatkoch sme časť detí posielali na transplantáciu do Prahy, najmä tie malé.

V akom veku je možné transplantovať obličku dieťaťu?

My transplantujeme od piatich rokov, ale možno by sme sa pustili aj do mladších. Malé deti majú viac potenciálnych komplikácií a aj v zahraničí sa sústreďujú do veľkých centier, kde sa vykonáva veľký počet transplantácií za rok. Napríklad počas môjho pobytu v Toronte sa transplantovalo aspoň jedno dieťa za týždeň.

Ako sú na tom dnešné deti s obličkami, resp. ochoreniami obličiek?

Stúpajú nám vrodené vývojové chyby.

Čím to je, len lepšou diagnostikou?

Nielen lepšou diagnostikou, ale aj skoršou, závažné anomálie sa diagnostikujú už v prenatalnom období vďaka kvalitnejším sonografickým prístrojom. Ale celkovo sa zmenilo spektrum ochorení.

Ako?

Jednak je viac vrodených vývojových chýb a tiež stúpajú dedičné nefropatie. Naopak, menej je získaných imunitných ochorení, resp. autoimunitných.

Čomu môžeme pripísať zvýšenie množstva vrodených chýb? Stúpajúcemu veku matiek alebo má vplyv aj znečistené životné prostredie?

Aj veku matiek a určite svoj vplyv majú aj vonkajšie faktory. Je to kombinácia vnútorných aj vonkajších faktorov.

S čím sú deti u vás na klinike najčastejšie hospitalizované?

Infekcie močových ciest, vývojové chyby obličiek, nefrotický syndróm a tiež hypertenzie.

Hypertenzie u detí?

Áno, a vôbec ich nie je málo. U mnohých ide o dôsledok nesprávnej životosprávy, obezity, nadmernej konzumácii soli, nedostatku pohybu. Vysoký krvný tlak u detí je už každodenná diagnóza, tak ako u dospelých ľudí. V minulosti sme mali skôr sekundárne hypertenzie, zapríčinené špecifickým ochorením obličiek a renálnych ciev. Teraz dominujú primárne hypertenzie, bez organickej príčiny, vyvolané vonkajšími faktormi.

V akom veku ich máte najviac?

Najviac u adolescentov.

Majú detskí pacienti na Slovensku k dispozícii rovnakú liečbu ako deti v západnej Európe?

Zhruba áno. Samozrejme, sú niektoré farmaká, najmä inovatívne, ktoré sú dostupnejšie v zahraničí, ale nejaký zásadný rozdiel nie je a čo chceme, riešime na mimoriadny dovoz.

Zmenili sa deti a ich rodičia oproti tým, ktoré ste liečili vo vašich začiatkoch?

Áno, a neviem, či je to tým, že dnes sú rodičia úzkostlivejší. Síce sa tvrdí, že len majú viac informácií, ale ani ja nemôžem mať z architektúry porovnateľné informácie, ako má architekt. To nám niekedy komplikuje život. A tiež sa často spochybujú liečebné postupy.

Každý liečebný postup rodičom podrobne vysvetľujeme, len kedysi dôvera v lekárov bola vyššia ako dnes. Keď sa povedalo, čo budeme ordinovať, rodičia nám absolútne dôverovali. Dnes sa veľa diskutuje. Diskutuje sa aj v zahraničí, to áno a je to v poriadku, že rodičia si veľa o chorobe a liečbe naštudujú, ale vyhodnotenie musí uzavrieť lekár.

Inak, v zahraničí sa veľa diskutuje aj s dieťaťom, to ma prvé prekvapilo, keď som ako pediater stážovala v USA, deťom sa bežne vysvetľoval mechanizmus účinkov liekov, dokonca aj tým malým.

Aj vy deťom vysvetľujete zákroky?

Snažím sa. Bolo zaujímavé, keď som po návrate z USA začala tiež takto hovoriť a vysvetľovať, rodičia na mňa čudne pozerali a veľmi som teda neuspela.

V ostatných rokoch je trendom neočkovať deti proti klasickým detským ochoreniam, mnohí rodičia odmietajú povinné vakcíny. Nie je to komplikácia napríklad pri transplantácii?

Antivakcinačné postoje nám značne komplikujú prácu. V nefrológii veľmi často deťom podávame imunosupresíva, pričom aj očkované dieťa užívajúce imunosupresiu má väčšie riziko infekcie ako jeho vrstovníci. Infekcia môže tiež spúšťať relaps imunitného ochorenia.

U nezaočkovaného dieťaťa signifikantne stúpa hrozba život ohrozujúcej infekcie. Zásadnou podmienkou predtransplantačnej prípravy dieťaťa je kompletný vakcinačný status, dokonca sa odporúčajú aj očkovania navyše.

Ako pokročila medicína?

Fantasticky. Ide míľovými krokmi, aj diagnostika, aj liečba, aj výskum. Pred nami je otvorený ešte celý vesmír.

Autor: Katarína Lovasová

V prípade Košického a Prešovského kraja získali súčasní župani vyššiu podporu ako pred piatimi rokmi [☑](#)

☑ 30. 10. 2022, 18:10, Relácia: **Rádiožurnál o 18:00**, Stanica: **Rádio Slovensko**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**
Dosah: **33 387 GRP: 0,74 OTS: 0,01 AVE: 1859 Eur**

Juraj MIKULA, moderátor

V prípade Košického a Prešovského kraja získali súčasní župani vyššiu podporu ako pred piatimi rokmi. Dôležité však podľa nich bude formovanie poslaneckých klubov v zastupiteľstve. Ovplyvniť to môžu nezávislí kandidáti, ktorí sú veľkou neznámou.

Kristína PLAJDICKOVÁ, redaktorka

Prvé spojené voľby mali priniesť najmä úsporu pre štát. Podľa politológa Michala Cirnera z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity je to však otáznne. Z pohľadu snahy o vyššiu účasť v regionálnych voľbách boli úspešné.

Michal CIRNER, politológ, Prešovská univerzita

Tá voličská účasť bola 20-25 a teraz napr. v Prešovskom samosprávnom kraji 44 %.

Kristína PLAJDICKOVÁ, redaktorka

Teda výrazne viac ako v regionálnych voľbách v roku 2017. Východu Slovenska, podľa Alexandra Onufráka z Filozofickej fakulty Šafárikovej univerzity v Košiciach pomohlo aj obdobie Dušičiek a jesenných prázdnin. Mnohí ľudia pricestovali zo západu domov a mohli voliť. Upozorňuje aj na problémy spojených volieb.

Alexander ONUFRÁK, politológ, **UPJŠ** v Košiciach

Ľudia mali problém nájsť, či už zo štyroch u nás v Košiciach zo šiestich hlasovacích lístkov zakrúžkovať to správne číslo. Potrebovali zároveň aj viacej času, aj to skrátenie volieb o tie 2 hodiny.

Kristína PLAJDICKOVÁ, redaktorka

Zaujímavosťou je sila mandátu súčasných a zároveň aj budúcich predsedov Košického a Prešovského kraja. Obaja získali viac hlasov ako v roku 2017 napr. Milan Majerský prešovský župan poskočil zo 72 tisícov hlasov na včerajších 111 000. Medzi to, čo je potrebné urobiť ako prvé, považuje schválenie rozpočtu.

Milan MAJERSKÝ, predseda Prešovského samosprávneho kraja /KDH/

Ak sa nám podarí vyjednať s vládou a s ministrom financií dobré ceny energií, dobré ceny stavebných materiálov a budeme vedieť postaviť dobrý rozpočet, tak nebude zablokovaný rozvoj kraja.

Kristína PLAJDICKOVÁ, redaktorka

Košický župan Rastislav Trnka mal viac ako 51 % hlasov. Viliam Záhorák, kandidát Smeru získal o približne 36 % menej. Politológ Michal Cirner očakával väčší boj a tesnejšie výsledky. Víťaza nepoškodili ani medializované kauzy.

Michal CIRNER, politológ, Prešovská univerzita

Pravdepodobne tá predvolebná kampaň marketingovo veľmi dobre zafungovala a v istom zmysle vlastne aj podpora politických strán, väčšinou pravicových, by sme mohli nazvať.

Kristína PLAJDICKOVÁ, redaktorka

Politológ dopĺňa, že Prešovčania stavili na novú tvár človeka, ktorý zmenil imidž. Mesto povedie doterajší poslanec František Olha.

František OLHA, novozvolený primátor mesta Prešov

Poviem to takto, je to mačka vo vreci, aj keď nemyslím to pejoratívne. Jednoducho Prešovčania odmietli to, čo poznali a chceli niečo nové a iné.

Kristína PLAJDICKOVÁ, redaktorka

Naopak väčšinu miest na východe povedú súčasní primátori. Kristína Plajdicková RTVS.